

NATUR- OG MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

5. september 2012 • J.nr.: NMK-132-00336 (tidl. MKN-130-01060) • Ref.: KANAR/CAORA

AFGØRELSE

i sag om godkendelse til udvidelse af et svinebrug på en ejendom i Hedensted Kommune

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter § 12 i husdyrbrugloven¹.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Hedensted Kommunes afgørelse af 7. september 2010 om godkendelse til udvidelse af svinebruget på Hammervej 18, 7160 Tørring, med følgende ændringer:

Vilkår nr. 3.2.2. 11 ændres til:

"Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som Kg N ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin skal være mindre end 23.868 kg N pr. år.

" Kg N ab dyr pr. slagtesvin" beregnes ud fra følgende ligning:

$$\text{Kg N ab dyr pr. slagtesvin} = (((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram råprotein pr. FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst}))$$

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårligningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal slagtesvin	9.000
Indgangsvægt, kg	30
Afgangsvægt, kg	105
FEsv pr. kg. tilvækst	2,8
Gram råprotein pr. FEsv, g	145,0
Kg N ab dyr pr. slagtesvin	2,65

Egenkontrol

Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:

- antal producerede dyr
- gennemsnitlige vægtintervaller (indgangs- og afgangsvægt/slagtevægt)
- foderforbrug pr. kg tilvækst
- det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEsv i foderblandingerne.

N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar, svarende til den periode, der gælder for beregning af type-2 korrektionsfaktoren i gødningsregnskabet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.

Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende."

Som nyt vilkår nr. 3.3.1. 20a indsættes:

"På egne og forpagtede arealer skal der hvert år etableres 0,1 % efterafgrøder udover de enhver tid gældende lovpligtige efterafgrøder. De ekstra 0,1 % efterafgrøder skal følge de samme regler som er gældende for de lovpligtige efterafgrøder."

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. husdyrbruglovens § 90.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

---

² Lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Hedensted Kommune har den 7. september 2010 truffet afgørelse efter husdyrbruglovens § 12 om godkendelse til udvidelse af svinebruget på Hammervej 18, 7160 Tørring.

Afgørelsen er påklaget til Miljøklagenævnet af Det Økologiske Råd. Sagen er pr. 1. januar 2011 overført til Natur- og Miljøklagenævnet³.

Det Økologiske Råd har navnlig anført, at det ansøgte ikke lever op til kravet om anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Sagens oplysninger

Der er søgt om godkendelse til udvidelse af husdyrbruget fra 6.600 slagtesvin (30-100 kg), svarende til i alt 162,9 dyreenheder (DE), til 9.000 slagtesvin (30-105 kg), svarende til i alt 244,7 DE.

Bedriften råder over i alt 146,4 ha ejede og forpagtede arealer til udbringning af husdyrgødning fra ejendommen. Hertil kommer 95,9 ha aftalearealer.

BAT

Husdyrbrugets eksisterende staldanlæg består af en slagtesvinestald med 2020 stipladser, der er indrettet med drænet gulv og spalter. I godkendelsen indgår en allerede gennemført udvidelse af denne stald.

Der anvendes endvidere foderoptimering i produktionen.

Af Hedensted Kommunes godkendelse fremgår bl.a. følgende om BAT:

"Stald og foderlade er 104X23 meter (2392 m², bygning 8 på bilag 1), hvoraf de nordligste 28 meter blev opført i 2005. Slagtesvinestalden er indrettet med i alt 2020 stipladser, alle med drænet gulv og spalter.

[...]

Reduktionskravet opfyldes ved, at indholdet af råprotein i foder er reduceret til 154,9 gram råprotein pr. FE, samt ved øget fodereffektivitet på 2,80 FE pr. kg prod. Svin. Standardforudsætningen er hhv. 157,6 gram råprotein pr. FE og 2,87 FE pr. kg (slagtesvin med 72 kg tilvækst, 2005/2006). Jævnfør beregning i IT-ansøgningssystemet medfører de nævnte tiltag, at reduktionskravet opfyldes med en merreduktion i forhold til kravet på 2 kg N/år.

Med ovennævnte tiltag vil husdyrbruget skulle overholde en såkaldt "Type 2- korrektionsfaktor". Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, indgangsvægt og slagtevægt skal korrektionsfaktoren for kvælstof jf. bilag 5 til Vejledningen til husdyrloven, beregnes ved hjælp af formlen:
((FEsv pr.produceret svin x g råprotein pr. FEsv/6250) – ((afgangsvægt levende – indgangsvægt) x 0,028 kg N pr. kg tilvækst)) / 3,19

For at kunne korrigere for eventuelle variationer i ind- og afgangsvægt anvendes ligeledes følgende formel (Type 1-korrektionsfaktor):

((Afg. Vægt levende – indgangsvægt) x (20,95 + 0,177 x (indgangsvægt + afgangsvægt))) / 3190.

Type 2 korrektionen er i ansøgningen beregnet ved at anvende 155 g råprotein pr. FE, 2,8 FE pr. kg tilvækst, indgangsvægt 30 kg og afgangsvægt 105 kg. Beregning med aktuelle værdier giver:

Type 2: ((210 FEsv pr. svin x 154,9 g råprotein pr. FEsv/6250) – ((105 – 30) x 0,028 kg N pr. kg tilvækst)) / 3,19 = 0,97324

Type 1: ((105 – 30) x (20,95 + 0,177 x (30 + 105))) / 3190 = 1,054 0,974 / 1,054 = 0,923

³ Jf. lov nr. 484 af 11. maj 2010 om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om miljøbeskyttelse og forskellige andre love samt lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet som ændret ved lov nr. 1608 af 22. december 2010.

Ammoniakkorrektionsfaktoren må således maksimalt være 0,92."

Kommunen har fastsat følgende vilkår i relation til BAT:

"11. Korrektionsfaktor for kvælstof:

- Der skal anvendes type 2 korrektionsfaktor for kvælstofindholdet i foder til slagtesvin beregnet efter Plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmoniregler 2005/2006. Se afsnit 4.2.4.
- Korrektionsfaktoren må maksimalt være 0,92
- Ved korrektionen skal anvendes svineproduktionens faktiske tal for råproteinindhold i foder, foderforbrug pr. produceret svin, indgangsvægt og afgangsvægt for slagtesvinene. Korrektionsfaktoren skal indgå i gødningsregnskabet."

Udvaskning af kvælstof til Natura 2000-vandområder

Af Hedensted Kommunes godkendelse fremgår bl.a. følgende om udvaskning af kvælstof fra udbringningsarealerne:

"Udbringningsarealerne tilhørende Hammervej 18 ligger i et område, der af Miljøstyrelsen er udpeget som opland til kvælstof-sårbar Natura 2000- områder. Men arealerne er ikke beliggende i området udpeget som nitratklasse område.

Arealerne i oplandet til både Ringkøbing Fjord og Gudenåen/ Randers Fjord har jf. Miljøstyrelsens registrering reduktionspotentiale²² over 75 %, hvorfor kvælstof, der udvaskes reduceres i en sådan grad, at det ikke vurderes at have indvirkning på det internationale naturbeskyttelsesområde.

Der er i ansøgningssystemet beregnet en kvælstofudvaskning på 67,2 kg N/ha.

De lovbestemte krav til kvælstofudvaskningen er, jf. beregningen i Husdyrgodkendelse.dk, overholdt.

Arealerne i oplandet til Ringkøbing Fjord ligger også i oplandet til Rørbæk sø, som ligger i Habitatområde nr. 65. Rørbæk Sø har en ringe økologisk tilstand. Ifølge udkast til vandplan for området²³ er der ikke behov for en supplerende indsats over for den eksterne belastning idet de vurderes, at der forekommer intern belastning af søen, som hindrer målopfyldelse i 2015. Det vurderes, at det skal sikres, at der ikke ved aktiviteter i oplandet sker en øget tilførsel af næringsstoffer.

Vurdering

Det er Kommunens vurdering, at krav om bræmmer på udbringningsarealer langs vandløb, som er vurderet at kunne blive negativt påvirket ved udbringning, vil beskytte vandmiljøet tilstrækkeligt mod overfladeafstrømning af næringsstoffer, jordpartikler mv.

[...]

Samtidig vurderes at Randers Fjord med Habitatområde nr. 14 og Ringkøbing Fjord med Habitatområde nr. 62 ikke vil blive påvirket af projektet, idet alle arealer ligger i område med reduktionspotentiale over 75 %. Områdets høje reduktionspotentiale medfører en tilstrækkelig reduktion af kvælstof fra arealerne til at de vandområder, som arealerne ligger i oplandet til, og som er internationale naturbeskyttelsesområder, ikke vil blive belastet med kvælstof.

Det er Hedensted Kommunes vurdering, at de lovbestemte krav til fosfor og kvælstof til overfaldevand er overholdt. Der er stillet vilkår om bræmmer langs vandløb, hvor det er vurderet, at der er behov for sådanne. Dermed vurderes, at der ikke som følge af udvidelsen, er risiko for en væsentlig påvirkning af overfladevandet med kvælstof og fosfor i Internationale Naturbeskyttelsesområder.

22 Et reduktionspotentiale fortæller hvor meget kvælstof der forventes at blive omdannet eller fjernet fra vandet, inden det når ud i recipienten. Jo større procentvis reduktionspotentiale, jo bedre for vandmiljøet. Reduktionspotentialekortet lavet af Danmarks Miljø Undersøgelser kan ses på www.mst.dk under landbrug.

23 By- og landskabsstyrelsens "Udkast til Vandplan, Hovedopland 1.8 Ringkøbing Fjord"

Nye oplysninger under sagens behandling

I forbindelse med sagens behandling i nævnet har ansøger, ved e-mail af 23. august 2012, tilkendegivet at ville lave følgende tilpasninger i forhold til det oprindeligt ansøgte: Indholdet af råprotein i foderet reduceres, og der etableres efterafgrøder på egne og forpagtede arealer.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Det ansøgte er omfattet af husdyrbruglovens § 12 og forudsætter en godkendelse af det samlede husdyrbrug inkl. bedriftens arealer, jf. lovens § 12, stk. 2, og § 103, stk. 2.

Ifølge husdyrbruglovens § 19 skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 12 sikre, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at husdyrbruget i

øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Kommunen skal meddele afslag på en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, hvis lovens § 19 ikke er opfyldt, jf. lovens § 31.

BAT

BAT-begrebet er nærmere fastlagt i det såkaldte IPPC-direktiv⁴. I direktivets artikel 2, nr. 12, defineres "den bedste tilgængelige teknik" som:

"det mest effektive og avancerede trin i udviklingen af aktiviteter og driftsmetoder, som er udtryk for en given tekniks principielle praktiske egnethed som grundlag for emissionsgrænseværdier med henblik på at forhindre eller, hvor dette ikke er muligt, generelt begrænse emissionerne og indvirkningen på miljøet som helhed."

Definitionen af BAT indebærer, at vurderingen af, hvad der er BAT for en virksomhedstype, bl.a. må anskues i forhold til virksomhedens størrelse og i forhold til, om der er tale om en ny eller en bestående virksomhed. Det er imidlertid ikke den enkelte landmands økonomiske forhold, der indgår i vurderingen. Fastlæggelse af BAT skal gennemføres i forhold til, hvad der i almindelighed er opnåeligt for den pågældende branche eller industrigren, jf. direktivets artikel 2, nr. 12.

En ansøgning om godkendelse af husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal indeholde oplysninger om husdyrbrugets valg af teknologi og produktionsmetoder, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 2, jf. bilag 2, pkt. G, nr. 27-28. Oplysningerne skal gives i form af en redegørelse bl.a. med dokumentation for, i hvilket omfang husdyrbruget anvender BAT til reduktion af ammoniakemissionen fra husdyrbrugets anlæg og udvaskningen af nitrat, samt oplysninger om hvordan et eventuelt fosforoverskud og udledning af fosfor nedbringes, jf. pkt. G, nr. 28.

Det følger af nævnets praksis, at kommunen i sager om godkendelse af husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal anvende Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)"⁵ ved vurderingen af, om det ansøgte lever op til kravet om anvendelse af BAT. Vejledningen anviser en metode til fastsættelse af en ammoniakemissionsgrænseværdi for husdyrbrugets samlede anlæg.

Ved en samlet ny godkendelse, jf. husdyrbruglovens § 103, stk. 2, gælder kravet om anvendelse af BAT for både nye og eksisterende stalde. For krav til eksisterende dele af anlægget skal der dog efter lovens forarbejder fastsættes en rimelig frist til at opfylde BAT-krav, der fastsættes i en miljøgodkendelse foranlediget af en ændring eller udvidelse. I forhold til eksisterende anlæg anføres følgende i Miljøstyrelsens introduktion til de vejledende emissionsgrænseværdier⁶:

"På den baggrund skal godkendelsesmyndigheden ud fra proportionalitetsmæssige betragtninger foretage en konkret og individuel vurdering af, hvad der objektivt set kan lade sig gøre i de eksisterende dele af anlægget inden for de led i produktionskæden, som indgår i fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Godkendelsesmyndigheden bør i den forbindelse anvende de principper, som anvendes ved fastlæggelsen af den bedste tilgængelige tek-

---

⁴ Direktiv 2008/1/EF af 15. januar 2008 om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (kodificeret udgave).

⁵ De vejledende emissionsgrænseværdier for de forskellige dyretyper findes på Miljøstyrelsens hjemmeside:
http://www.mst.dk/Virksomhed_og_myndighed/Landbrug/Husdyrgodkendelser/bat/BAT-standardvilkaar.htm

⁶ "Introduktion til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12", Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, 2010.

nik (BAT). Herefter bør der fastsættes en samlet emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg, hvorefter ansøger i overensstemmelse med bemærkningerne i afsnit 4.2 har frit valg på hele anlægget.”

Det bemærkes, at vurderingen af, om BAT-kravet i husdyrbrugloven er opfyldt, er uafhængig af, om beskyttelsesniveauet for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt.

Det følger af nævnets praksis, at Miljøstyrelsens ”Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)” i sager efter husdyrbruglovens §§ 11 og 12 skal anvendes ved vurderingen af, om ammoniakemissionen fra husdyrbrugets anlæg begrænses mest muligt ved anvendelse af BAT.

Ved fastsættelse af en emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg skal der ifølge vejledningen udregnes emissionsgrænser for de enkelte dele af (stald)anlægget. Summen af disse emissionsgrænser udgør emissionsgrænseværdien for det samlede anlæg, som skal overholdes af husdyrbruget.

Efter nævnets beregninger på baggrund af vejledningen må ammoniakemissionen fra den del af produktionen, der ifølge ansøgningen vil foregå i de eksisterende dele af anlægget, ikke overstige 2783 kg N/år. Ammoniakemissionen fra produktionen i den lovliggjorte del af staldanlægget må ikke overstige 734 kg N/år. Emissionen fra det samlede anlæg må derfor ikke overstige i alt 3517 kg N/år.

Anvendelsen af de i ansøgningen anførte teknikker og den forudsatte placering af produktionen vil medføre en ammoniakemission fra det samlede anlæg på i alt 4212,54 kg N/år.

Ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt overskrider dermed som udgangspunkt den vejledende emissionsgrænseværdi.

På den baggrund har ansøger under sagens behandling i Natur- og Miljøklagenævnet tilkendegivet at ville foretage følgende ændringer i det ansøgte projekt: indholdet af råprotein i foderet reduceres.

Efter nævnets beregninger vil det ansøgte projekt med denne ændring medføre en faktisk ammoniakemission fra det samlede anlæg på i alt 3510,15 kg N/år.

Idet den faktiske emission herefter ikke overskrider den vejledende emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg, finder nævnet i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning, at det ansøgte projekt med de af ansøger tilkendegivne ændringer overholder husdyrbruglovens krav om at begrænse ammoniakemission fra staldanlæggene ved anvendelse af BAT.

Natur- og Miljøklagenævnet finder dog samtidig, at der i godkendelsen skal indsættes et vilkår om, at ansøger skal gennemføre de omtalte foderkorrektioner, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 1. Vilkår nr. 3.2.2 ændres i overensstemmelse hermed.

Udvaskning af kvælstof til Natura 2000-vandområder

Efter § 9, stk. 1, jf. stk. 3, i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen⁷ skal der meddeles afslag på en ansøgning om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 10, 11, 12 eller 16, hvis skær-

---

⁷ Bkg. nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

pelsen af harmonikravene efter bekendtgørelsens bilag 3, afsnit D, ikke kan overholdes (det generelle beskyttelsesniveau for nitratudvaskning).

Selv om kommunen konstaterer, at beskyttelsesniveauet for nitrat efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt, skal kommunen stadig overveje, om det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt. Der skal således ske en skærpelse af det generelle beskyttelsesniveau eller meddeles et afslag, hvis der vil være en virkning på miljøet, som ikke er i overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen.⁸

Før der træffes afgørelse om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 10, 11, 12 eller 16 skal der således efter habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1, jf. § 8, stk. 6, foretages en vurdering af, om det ansøgte projekt i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt. Denne vurdering skal fremgå af afgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 4. I bekræftende fald skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på det pågældende område under hensyn til bevaringsmålsætningen for området, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 2, og denne konsekvensvurdering skal ligeledes fremgå af afgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 4. Viser konsekvensvurderingen, at projektet vil skade området, må der ikke gives tilladelse eller godkendelse til det ansøgte, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 2.

Ved vurderingen efter habitatbekendtgørelsen skal kommunen bl.a. inddrage viden fra vand- og naturplanerne efter miljømålsloven.⁹

Det følger endvidere af nævnets praksis, jf. Miljøklagenævnets afgørelse af 3. november 2010 (MKN-130-00166), at der ved vurderingen af, om udvaskningen af kvælstof fra en bedrift vil skade et Natura 2000-område, der er recipient for udvasket kvælstof fra bedriftens arealer, skal tages udgangspunkt i de retningslinjer, der findes i Miljøstyrelsens digitale vejledning om godkendelse af husdyrbrug samt fortegnelsen over oplysninger fra Det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR) om antallet af husdyr fordelt på de kystvandområder, der anvendes i vandplanlægningen.

Efter vejledningen er det et kriterium, at dyreholdet (antallet af DE) i et aktuelt opland ikke har været stigende siden 1. januar 2007. Et yderligere kriterium er, at kvælstofudvaskningen fra den ansøgte bedrift ikke må udgøre 5 pct. eller mere af den samlede kvælstofudvaskning til det aktuelle område, dog 1 pct. eller mere af den samlede kvælstofudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret. Selv om vejledningens kriterier ikke er overholdt, kan der dog efter omstændighederne meddeles godkendelse med skærpede vilkår, jf. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 24. november 2011 (NMK-133-00068).

Bedriftens udbringningsarealer afvander dels til det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord, dels til det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 69 Skjern Å, Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen, der således modtager udvaskede næringsstof-

---

⁸ Bkg. nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter med senere ændringer.

⁹ Lovbekendtgørelse nr. 932 af 24. september 2009 om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder med senere ændringer.

fer fra arealerne. Afvandingen sker via deloplandene Randers Fjord og Ringkøbing Fjord, som udgør en del af hhv. hovedvandopland Randers Fjord og hovedvandopland Ringkøbing Fjord.

Ifølge Miljøministeriets vandplan for hovedvandopland Randers Fjord og hovedvandopland Ringkøbing Fjord er miljømålslovens miljømål "god tilstand" – bl.a. på grund af udvaskningen af kvælstof fra landbrug i oplandet – ikke opfyldt i området. Natur- og Miljøklagenævnet finder derfor, at enhver yderligere tilførsel af næringsstof vil forringe mulighederne for at opnå denne målsætning¹⁰ og bidrage til, at den kumulative påvirkning øges i negativ retning.

Efter Natur- og Miljøklagenævnets opfattelse er der ikke i kommunens afgørelse af 7. september 2010 foretaget en tilstrækkelig konkret vurdering af, om udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne vil kunne modvirke opfyldelsen af bevaringsmålsætningen for hhv. Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord, samt Skjern Å, Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1 og 2. Kommunen har heller ikke i tilstrækkelig grad dokumenteret, at der ikke vil være en skade på området.

Nævnet har derfor foretaget en vurdering af den mulige påvirkning af Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord, samt Skjern Å, Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen, der hidrører fra kvælstofudvaskning, efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug i overensstemmelse med nævnets praksis.

Nævnet har på baggrund af oplysningerne i vandplanen for hovedvandopland Randers Fjord og hovedvandopland Ringkøbing Fjord og ansøgningen og i overensstemmelse med retningslinjerne i vejledningen vurderet, at kvælstofudvaskningen fra husdyrgødningen udbragt på arealerne i det ansøgte projekt udgør mindre end 1 pct. af den samlede kvælstofudvaskning til de aktuelle områder. Udbringning af husdyrgødning på arealerne vil derfor ikke i sig selv kunne medføre målbare skadevirkninger i området.

Nævnet må herefter tage stilling til, om udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne – set i sammenhæng med andre kilder til kvælstofudledning i oplandene - alligevel forringer tilstanden i vandområderne. Dette kan som udgangspunkt være tilfældet, hvis udviklingen i dyreholdet i oplandene har været stigende siden 2007. Nævnet har ved vurderingen af udviklingen i dyreholdet anvendt Miljøstyrelsens oversigt over udviklingen i husdyrholdet 2007-2011¹¹. Denne er offentliggjort i Miljøstyrelsens Nyhedsbrev nr. 23 af 10. februar 2012¹².

Det fremgår af Miljøstyrelsens oversigt, at dyreholdet i oplandet Randers Fjord er faldet, mens dyreholdet i oplandet Ringkøbing Fjord er steget, hvorfor det i henhold til vejledningen må lægges til grund, at udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne – set i sammenhæng med andre kilder til kvælstofudledning i oplandet Ringkøbing Fjord, dvs. kumulativt – risikerer at forringe tilstanden i det internationale naturbeskyttelsesområde Skjern Å, Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen.

Det følger af nævnets praksis, at det ansøgte projekt herefter kun kan godkendes, hvis kvælstofudvaskningen fra udbringningsarealerne reduceres til et niveau svarende til planteavl, dvs. at udvask-

---

¹⁰ Jf. Effekten af øgede kvælstoftilførsler på miljøet i danske fjorde. Faglig rapport fra DMU nr. 787,2010.

¹¹ <http://cms.mim.dk/.../Oversigtoverudviklingidyreholdettable.pdf>

¹² http://www.mst.dk/.../Nyhedsbrev_23100212.pdf

ningen af kvælstof fra rodzonen nedbringes til et niveau, der svarer til en arealdrift med brug af handelsgødning og et plantesædskifte med 10 % efterafgrøder.

Det er imidlertid kun en del af udbringningsarealerne i det ansøgte projekt, som er beliggende i et delopland, der ikke opfylder afskæringskriterierne i Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug. Efter nævnets opfattelse skal den påkrævede reduktion i kvælstofudvaskning på bedriftsniveau derfor tilpasses forholdsmæssigt efter, hvor stor en andel af udbringningsarealerne som er beliggende i det pågældende delopland, der ikke opfylder afskæringskriterierne (delopland Ringkøbing Fjord).

Nævnet har beregnet, at kravet om reduktion af kvælstofudvaskningen til planteavlsniveau vil være overholdt i det ansøgte projekt, hvis der hvert år etableres 0,1 % efterafgrøder ud over de til enhver tid gældende lovpligtige efterafgrøder. Der tilføjes et vilkår herom i godkendelsen.

Øvrige bemærkninger

Det Økologiske Råd har i klagen anført, at der ved beregningerne af ammoniaktabet er anvendt forældede normtal.

Nævnet skal hertil bemærke, at normtallene er en integreret del af det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk, som benyttes ved indgivelse af ansøgninger efter husdyrbrugloven. Nævnet finder ikke grundlag for at anfægte, at der ved behandling af en ansøgning anvendes de normtal, der er aktuelle i ansøgningssystemet på tidspunktet for ansøgningens indgivelse – i dette tilfælde normtal 2005/2006.

På denne baggrund stadfæster Natur- og Miljøklagenævnet Hedensted Kommunes afgørelse af 7. september 2010 om godkendelse til udvidelse af svinebruget på Hammervej 18, 7160 Tørring, med følgende ændringer:

Vilkår nr. 3.2.2. 11 ændres til:

"Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som Kg N ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin skal være mindre end 23.868 kg N pr. år.

" Kg N ab dyr pr. slagtesvin" beregnes ud fra følgende ligning:

$$\text{Kg N ab dyr pr. slagtesvin} = (((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram råprotein pr. FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst}))$$

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårligningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal slagtesvin	9.000
Indgangsvægt, kg	30
Afgangsvægt, kg	105
FEsv pr. kg. tilvækst	2,8
Gram råprotein pr. FEsv, g	145,0
Kg N ab dyr pr. slagtesvin	2,65

Egenkontrol

Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:

- antal producerede dyr

- gennemsnitlige vægtintervaller (indgangs- og afgangsvægt/slagtevægt)
- foderforbrug pr. kg tilvækst
- det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FESv i foderblandingerne.

N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar, svarende til den periode, der gælder for beregning af type-2 korrektionsfaktoren i gødningsregnskabet.

Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.

Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende."

Som nyt vilkår nr. 3.3.1. 20a indsættes:

"På egne og forpagtede arealer skal der hvert år etableres 0,1 % efterafgrøder udover de enhver tid gældende lovpligtige efterafgrøder. De ekstra 0,1 % efterafgrøder skal følge de samme regler som er gældende for de lovpligtige efterafgrøder."

Lene Juul Nielsen
Specialkonsulent

Natasja Bjørkbom Arngrim
Fuldmægtig

/

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

LRØ Rådgivning, Att.: Maria Katja Jensen, mkj@lro.dk

Hedensted Kommune, raadhus@hedensted.dk

Det Økologiske Råd, Att.: Hans Nielsen, hans@ecocouncil.dk

og pr. brev til:

I/S Iversen

Att.: Torben og Børge Iversen

Hammervej 18

7160 Tørring